

Actes del col·loqui

**Quadre cronològic del Plistocè Superior
a Catalunya
Paleoambients i cultures prehistòriques**

***Cadre chronologique du Pléistocène Supérieur
en Catalogne
Paléoenvironnements et civilisations préhistoriques***

Celebrat a Taltavull i Banyoles
els dies 16, 17 i 18 de juny de 1984

Redactors

Narcís Soler i Masferrer
Julià Maroto i Genover

Crònica del col·loqui

El col·loqui "Cadre chronologique du Pléistocène Supérieur en Catalogne. Paléoenvironnements et civilisations préhistoriques - Quadre cronològic del Plistocè Superior a Catalunya. Paleoambients i cultures prehistòriques" va ésser un col·loqui internacional organitzat pel Museum National d'Histoire Naturelle - Musée de l'Homme, de Paris, i pel Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona.

Va tenir lloc a Taltavull el dissabte dia 16 i el diumenge dia 17 de juny de 1984, i a Banyoles el dilluns dia 18 de juny de 1984. Els organitzadors van ésser Henry de Lumley, de l'Institut de Paléontologie Humaine, i Narcís Soler i Masferrer, del Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona. Va actuar com a ajudant d'organització Julià Maroto i Genover, en representació tant del Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona com del Departament de Paleontologia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

L'Associació Arqueològica de Girona, el Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles i l'Association des Amis de l'Homme de Tautavel et de la Préhistoire, van ésser entitats col·laboradores en l'organització del col·loqui. Aquest va rebre també una subvenció econòmica de la Direcció General d'Ensenyament Universitari de la Generalitat de Catalunya.

El col·loqui es va iniciar el dissabte dia 16 a la Sala de Conferències de Taltavull. A partir de les 9 del matí, l'alcalde de Taltavull, M. Guy Ilary, el president del Consell General dels Pirineus Orientals, M. Guy Malé, i altres autoritats, amb Henry de Lumley i Narcís Soler, van obrir oficialment el col·loqui.

El programa oficial de comunicacions previstes per aquest l'adjuntem en aquesta crònica. Henry de Lumley va iniciar les sessions científiques amb la seva ponència d'introducció general al quadre cronològic del Plistocè Superior a Catalunya. A continuació van presentar les seves comunicacions, dins enca-

LLISTA DE COMUNICACIONS

GENERALITATS

Cadre chronologique du Pléistocène Supérieur en Catalogne, per Henry de LUMLEY.
Evolution des paysages et des climats en Roussillon et Languedoc Méditerranéen au Pléistocène Supérieur, per Josette RENAULT-MISKOVSKY.
La végétation y el clima en Cataluña a finales del Würm y durante el Tardiglaciario, per Riker YLL.
Faunes du Pléistocène Supérieur en Roussillon et Languedoc Méditerranéen, per Anne-Marie MOIGNE.
Faunes del Plistocè Superior a la Catalunya del Sud dels Pirineus, per Jordi ESTÉVEZ.
Les faunes d'oiseaux en Catalogne pendant le Pléistocène Supérieur, per Philippe VILLETTE.

ELS JACIMENTS

Stratigraphie du remplissage de la grotte Tournal à Bize, per André TAVOSO.
Étude palynologique du remplissage de la grotte Tournal à Bize, per Solange FARBOS TEXIER.
Stratigraphie du remplissage de la grotte des Ramandils à Port-la-Nouvelle, Aude, per Paul BOUTIÉ.
Étude sédimentologique du remplissage de la grotte des Ramandils, per Jean-Claude MISKOVSKY.
Étude palynologique du remplissage de la grotte des Ramandils, per Schcherazade MESSOUICI i Josette RENAULT-MISKOVSKY.
Stratigraphie du remplissage et structure d'habitat de la grotte del Mitg à Cornella du Conflent, per Yves BLAIZE.
Contexte géologique i bibliographique de la mandibula de Banyoles, per Ramon JULIÀ, Julià MAROTO i Narcís SOLER.
Estratigrafia del reompliment de la cova de l'Arbreda, Serinyà, per Narcís SOLER i Julià MAROTO.
Détermination des sols d'habitat de la cova de l'Arbreda, per Jordi BARRIS.
Contribution à l'étude sédimentologique des éléments fins de la grotte de l'Arbreda à Serinyà, per Jean-Claude MISKOVSKY.
Étude granulométrique des éléments grossiers du remplissage de la grotte de l'Arbreda à Serinyà, per Jacques JUST.
Contribution à l'étude palynologique de la grotte de l'Arbreda, per Yves LOUBLIER.
Estudi dels carbons de la cova de l'Arbreda, per Maite ROS.
La fauna del sector de la Cova de l'Arbreda (Serinyà), per Jordi ESTÉVEZ.
Els micromamífers de la cova de l'Arbreda, per Gabriel ALCALDE.
La ictiofauna de la cova de l'Arbreda, per Núria JUAN-MUNS.
La cova de Mollet I, Serinyà, per Narcís SOLER, Julià MAROTO i Anna MIR.
Primers resultats de l'anàlisi polílica de la formació glaciolacustre de Llestui (Vall de Llauset, Noguera Ribagorçana, Lleida) per Agustí ESTEVA i Igor PARRA.
El Castell de Vilanova de Sau, Osona, per Assumpció VILA.
Ensayo de interpretación del marco paleoecológico de un yacimiento del Paleolítico Medio catalán: Abric Romaní (Capellades, Anoia), per Rafael MORA, Ignacio MUÑOZ, Artur CEBRIÀ i Eudald CARBONELL.
Contribution à l'étude palynologique de l'abric Romaní, per Josette RENAULT-MISKOVSKY i Eric METTER.
Reompliment i estudi de les coves del Gegant i del Muscle (Sitges, Garraf), per Anna MIR.
Estat actual de l'estudi de la cova dels Ermitons (Sales de Llierca, Garrotxa), per Julià MAROTO.

DATACIONS

Méthodes modernes de datation pour le Pléistocène supérieur, per Jacques LABEYRIE.
Datation par la méthode de carbon-14 du remplissage de la grotte de l'Arbreda, per Georgette DELIBRIAS, Odile ROMAIN i Guillemette LE HASIF.
Datation par la spectrométrie gamma non destructive et la résonance de spin électronique du remplissage de la grotte de l'Arbreda, per Yuji YOKOYAMA, Huu-Van NGUYEN, Jean-Pierre QUAEGBEUR, Guillemette LE HASIF i Odile Romain.
Datation par la méthode de carbon-14 du remplissage de la grotte Tournal à Bize, per Jacques EVIN.
Essai de datation par la thermoluminescence de la grotte Tournal à Bize, per Hélène VALLADAS.
Datation par la spectrométrie gamma non destructive et la résonance de spin électronique du remplissage de la grotte Tournal à Bize, per Yuji YOKOYAMA, Huu-Van NGUYEN, Jean-Pierre QUAEGBEUR i Françoise JEAN-PIERRE.
Datation par la résonance de spin électronique et la méthode de l'uranium-thorium du remplissage de la grotte des Ramandils à Port-la-Nouvelle, Aude, per Yuji YOKOYAMA, Jean-Pierre QUAEGBEUR, Guan-Jun SHEN, Huu-Van NGUYEN i Nziengui KOUMBA.
Datation du travertin de Banyoles, per Yuji YOKOYAMA, Guan-Jun SHEN, Jean-Pierre QUAEGBEUR, Christophe FALGUERES i Huu-Van NGUYEN.

INDÚSTRIES PREHISTÒRIQUES

Les industries moustériennes de la grotte des Ramandils (Port-la-Nouvelle), per Paul BOUTIÉ et Véronique TEISSEDE.
Découverte d'une industrie moustérienne dans la grotte del Mitg à Cornella du Conflent, per Yves BLAIZE.
Les industries moustériennes de la grotte Tournal à Bize, Aude, per André TAVOSO.
Les industries moustériennes de la grotte de l'Arbreda, Serinyà, Girona, per Jacques JUST i Paul BOUTIÉ.
Des nouveaux jachements du Paléolithique Mitjà, prop de les coves de Serinyà, per Joan ABAD, Josep CANAL, Santiago SERRA i Pere TARRAGÓ.
Les industries del Paleolític Mitjà a la Selva, Girona, per Rafael MORA i Eudald CARBONELL.
Un jachement de superficie de la conca del Noguera, Riudavells (Penedès), per Anna MIR.
El Paleolític Mitjà a la Vall de la Feresa, Segrià, al context del Paleolític Mitjà de Catalunya, per Eudald CARBONELL i Rafael MORA.
Primera notícia de la troballa d'un gravat paleolític a la Vall del Montsant, Priorat, Tarragona, per Josep M. FULLOLA i PERICOT.
El jachement paleolític a l'aire lliure de Can Garriga, Bigues, Vallès Oriental, Barcelona, per Clara LORENCIO.
Estudi dels nivells d'habitat del Paleolític Superior de la cova de l'Arbreda, per Narcís SOLER, Julià MAROTO i Jordi BARRIS.
Estudi tecnològic de la indústria òssia del Paleolític Superior a Serinyà, Girona, per Josep Manuel RUEDA.
Les industries del Paleolític Superior al Nord-Est de Catalunya espanyola, per Narcís SOLER.
Les industries del Paleolític Superior al Sud de Catalunya, per Josep M. FULLOLA i PERICOT i Pilar GARCIA-ARGÜELLES.
Le Magdalénien dans la partie orientale des Pyrénées et ses marches. Aspects culturels, écologiques et chronologiques, per Dominique SACCHI.

L'HOMME

Les Néandertaliens de Catalogne, per Marie-Antoinette de LUMLEY.

ra de la secció de Generalitats, Josette Renault-Miskovsky, Riker Yll, Anne-Marie Moigne, i per acabar les comunicacions del matí, Jordi Estévez. Després, l'Ajuntament de Taltavull va oferir un aperitiu a tots els congressistes.

La sessió de la tarda es va iniciar a dos quarts de 3. En primer lloc, Philippe Vilette, amb la seva comunicació, va enllestir la secció de Generalitats. Després, durant la tarda, i dins de la secció de Jaciments, van parlar André Tavoso, Josette Renault-Miskovsky, Paul Boutié, Yves Blaize, Narcís Soler, Julià Maroto i, en la comunicació final, Jordi Estévez.

Seguidament es va fer una visita a la cova de l'Aragó, i a continuació Henry de Lumley i els excavadors d'aquest jaciment van oferir un sopar als congressistes, a l'aire lliure i al costat del Verdoubled.

L'endemà, diumenge dia 17, les comunicacions van continuar a partir de dos quarts de 10. Van parlar Maite Ros, Gabriel Alcalde, Núria Juan-Muns (tots ells sobre la cova de l'Arbreda), Ignacio Muro i Eudald Carbonell sobre l'Abric Romaní, Anna Mir sobre la cova del Gegant, i, finalment, Julià Maroto sobre la cova dels Ermitons. No es van llegir, per facilitar el compliment de l'horari previst, les comunicacions sobre la cova de Mollet I i sobre el Castell de Vilanova de Sau.

A primera hora de la tarda, a dos quarts de 3, es va encetar la secció de Datacions. Va parlar en primer lloc Jacques Labeyrie, que va fer una ponència introductòria sobre els mètodes moderns de datació del Plistocè Superior. Després, Georgette Delibrias va presentar les datacions de carboni 14 de la cova de l'Arbreda. A continuació Hélène Valladas va fer una exposició sobre el mètode de la termoluminiscència, i per acabar Yuji Yokoyama va reunir totes les comunicacions en les que participava en una sola exposició.

Entre les últimes hores de la tarda i les primeres de

l'endemà dilluns, els congressistes es traslladaren a Banyoles.

L'últim dia del col·loqui va tenir lloc en aquesta ciutat. Les sessions es van desenvolupar en el local sindical a partir de dos quarts de 10. Es va iniciar la secció d'Indústries prehistòriques, on van parlar Paul Boutié, Yves Blaize, Jacques Just, Josep Canal, Eudald Carbonell (sobre les indústries de la Selva), André Tavoso, Anna Mir, Eudald Carbonell (sobre les indústries a la vall de la Femosa), Josep Maria Fullola, Clara Lorencio, Narcís Soler, Julià Maroto i, per acabar, Josep Manuel Rueda.

A continuació, el Centre d'Investigacions Arqueològiques de la Diputació de Girona i la Generalitat de Catalunya va convidar a tots els assistents a un dinar que va tenir lloc a Serinyà. Després del dinar es van visitar les coves del Paratge del Reclau, i en particular l'excavació de la cova de l'Arbreda.

Després a dos quarts de 6, es van reanudar les sessions i van exposar les seves comunicacions Narcís Soler, Josep Maria Fullola, Dominique Sacchi i, per acabar, amb l'única comunicació de la secció l'Home, Marie-Antoinette de Lumley. Després, el President de la Diputació de Girona, Sr. Salvador Carrera, l'alcalde de Banyoles, Sr. Pere Hernández, altres autoritats i els organitzadors Henry de Lumley i Narcís Soler, van clausurar el col·loqui.

En el volum que segueix hi ha totes les comunicacions de les quals els autors han enviat els originals. En comparació al programa del col·loqui, en manquen. Algunes ja no es van presentar, i les altres, malgrat el retard amb què apareix aquesta publicació, no s'han pogut obtenir dels autors que les tenien que redactar. En el cas de les que presentaren Jordi Estévez i Yves Blaize, aquests autors han preferit unificar les seves dues comunicacions en una sola. En altres casos no s'han enviat aquí, per haver-se publicat recentment en altres llocs.

Llista dels participants

- Joan ABAD i ARBUSÉ.** Associació Arqueològica de Girona, c/. Ferran Agulló, 3, 4rt. 1a., 17001 GIRONA.
- Gabriel ALCALDE i GURT.** Museu Comarcal de la Garrotxa, c/. Hospici, 4, 17800 OLOT.
- Pia ANDERSON.** Department of Anthropology, University of California, BERKELEY.
- Susan ANTON.** Department of Anthropology, University of California, BERKELEY.
- Jordi BARRIS i DURAN.** Institut de Geologia "Jaume Almera", CSIC, c/. Martí i Franqués, s/n, 08028 BARCELONA.
- Yves BLAIZE.** Centre d'Estudis Prehistòrics Catalans, c/. Route de Joch, 66320 VINÇA.
- Àngel BOSCH i LLORET.** c/. Güell, 198, 2n. 1a., 17005 GIRONA.
- Paul BOUTIÉ.** Institut d'Histoire de l'Art et d'Archéologie, Université Paul Valéry, B.P. 5043, 34032 MONTPELLIER.
- Francesc BURJACHS i CASAS.** Departament de Botànica, Facultat de Ciències, Universitat Autònoma de Barcelona, 08193 BELLATERRA.
- Jaume BUTINYÀ i GRANÉS.** Centre d'Estudis Comarcals, p/ de la Font, 11, 170820 BANYOLES.
- Josep CANAL i ROQUET.** Associació Arqueològica de Girona, c/. Ferran Agulló, 3, 4t. 1a., 17001 GIRONA.
- Eudald CARBONELL i ROURA.** Centre de Recerques Paleo-eco-socials (CRPES), Museu d'Història de la Ciutat, c/. Força, 27, 17004 GIRONA.
- Susanna CASELLAS i PARRA.** Centre d'Investigacions Arqueològiques, Casa de Cultura, c/. Gaspar Casal, s/n, 17001 GIRONA.
- Artur CEBRIA.** Centre de Recerques Paleo-eco-socials (CRPES), Museu d'Història de la Ciutat, c/. Força, 27, 17004 GIRONA.
- Júlia CHINCHILLA.** Museu Arqueològic Comarcal, p/ de la Font, 11, 17820 BANYOLES.
- Évelyne CREGUT.** Département des Sciences de la Terre, Université Claude Bernard Lyon I, 27-43, Boulevard du 11 novembre, 69622 VILLEURBANNE.
- Jordi DALMAU i VIVES.** Centre d'Investigacions Arqueològiques, Casa de Cultura, c/. Gaspar Casal, s/n, 17001 GIRONA.
- Josep Ma. DEFAUS i CONGOST.** C/. Diputació, 359, 2n. 1a., 08009 BARCELONA.
- Georgette DELIBRIAS.** Centre des Faibles Radioactivités, Avenue de la Terrasse, 91190, GIF-SUR-YVETTE.
- Nicole DENIS.** Institut d'Histoire de l'Art et d'Archéologie, Université Paul Valéry, B.P. 5043, 34032 MONTPELLIER.
- Joan DESCAMPS.** c/. Caídos por la Patria, 26, 17800 OLOT.
- Carlos DÍAZ.** Museo Nacional de Ciencias Naturales, c/. José Gutiérrez Abascal, 2, 28006 MADRID.
- Jordi ESTÉVEZ i ESCALERA.** Departament de Prehistòria, Història Antiga i Història Medieval, Facultat de Lletres, Universitat Autònoma de Barcelona, 08193 BELLATERRA.
- Christophe FALGUERES.** Centre des Faibles Radioactivités, Avenue de la Terrasse, 91190 GIF-SUR-YVETTE.
- Antoni FREIXAS.** Museu Comarcal, pl. de Jaume I, 43204 VILAFRANCA DEL PENEDES.
- Josep Ma. FULLOLA i PERICOT.** Departament de Prehistòria i Ha. Antiga, Facultat de Geografia i Història, Universitat de Barcelona, c/. Baldiri Reixac, s/n, 08028 BARCELONA.
- Pilar GARCÍA-ARGÜELLES.** Departament de Prehistòria i Ha. Antiga, Facultat de Filosofia i Lletres, pl. Imperial Tarraco, 43005 TARRAGONA.
- Margarida GENERA i MONELLS.** Servei d'Arqueologia, Generalitat de Catalunya, c/. Portaferrissa, 1, 08002 BARCELONA.
- Françoise JEAN-PIERRE.** Centre de Faibles Radioactivités, Avenue de la Terrasse, 91190 GIF-SUR-YVETTE. Institut de Paléontologie Humaine, 1, rue René Panhard, 75013 PARIS.
- Enric JIMÉNEZ i CARBONELL.** Associació Arqueològica de Girona, c/. Ferran Agulló, 3, 4t., 1a., 17001 GIRONA.
- Lucien JOURDAN.** Laboratoire de Paléontologie Humaine et de Préhistoire, Place Victor Hugo, 13331 MARSEILLE.
- Núria JUAN-MUNS i PLANS.** C/. La Barata, 3-5, 08230 MATADEPERA.
- Ramon JULIÀ i BRUGUÉS.** Institut de Geologia "Jaume Almera", C.S.I.C., c/. Martí i Franqués, s/n, 08028 BARCELONA.
- Jacques JUST.** 278, rue de Vigne Longue, Saint Clement la Rivière, 34980 Saint Gely du Fesc.
- Nziengui KOUMBA.** Centre des Faibles Radioactivités, Avenue de la Terrasse, 91190 GIF-SUR-YVETTE. Institut de Paléontologie Humaine, 1, rue René Panhard, 75013 PARIS.
- Jacques LABEYRIE.** Centre des Faibles Radioactivités, Avenue de la Terrasse, 91190 GIF-SUR-YVETTE.
- Purificació LAZARO.** BARCELONA.
- Guillemette LE HASIF.** Centre des Faibles Radioactivités, Avenue de la Terrasse, 91190 GIF-SUR-YVETTE. Institut de Paléontologie Humaine, 1, rue René Panhard, 75013 PARIS.
- Salvador JUNCÀ i BUSQUETS.** Centre d'Estudis Comarcals, pl. de la Font, 11, 17820 BANYOLES.
- Clara LORENCIO.** C/. Balmes, 61, 3r., 2a., 08007 BARCELONA.

- Henry de LUMLEY.** Institut de Paléontologie Humaine, 1, rue René Panhard, 75013 PARIS.
- Marie-Antoinette de LUMLEY.** Institut de Paléontologie Humaine, 1, rue René Panhard, 75013 PARIS.
- Julià MAROTO i GENOVER.** Centre d'Investigacions Arqueològiques, Casa de Cultura, c/. Gaspar Casal, s/n, 17001 GIRONA. Departament de Paleontologia, Facultat de Ciències, Universitat Autònoma de Barcelona, 08193 BELLATERRA.
- Aurora MARTÍN i ORTEGA.** Centre d'Investigacions Arqueològiques, Casa de Cultura, c/. Gaspar Casal, s/n, 17001 GIRONA.
- Anna MIR i FELIP.** Museu d'Arqueologia "Salvador Vilaseca", c/. Raval de Santa Lúcia, 59, 43201 REUS.
- Josep MIRET.** SANT PERE DE RIBES (BARCELONA).
- Josep MIRÓ.** BARCELONA.
- Anne Marie MOIGNE.** Laboratoire de Paléontologie Humaine et de Préhistoire, Place Victor Hugo, 13331 MARSEILLE.
- Rafael MORA i TORCAL.** Centre de Recerques Paleo-eco-socials (CRPES), Museu d'Història de la Ciutat, c/. Força, 27, 17004 GIRONA.
- Ignacio MURO.** Centre de Recerques Paleo-eco-socials (CRPES), Museu d'Història de la Ciutat, c/. Força, 27, 17004 GIRONA.
- Huu-Van NGUYEN.** Centre des Faibles Radioactivités, Avenue de la Terrasse, 91190 GIF-SUR-YVETTE.
- Maria Lluïsa PERICOT i RAURICH.** Departament de Prehistòria i Ha. Antiga, Facultat de Geografia i Història, Universitat de Barcelona, c/. Baldiri Reixac, s/n, 08028 BARCELONA.
- Marie-Regine PERLE DES ILLES.** PERPINYÀ.
- Joan PLUMA i VILANOVA.** Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona, Casa de Cultura, c/. Gaspar Casal, s/n, 17001 GIRONA.
- Jean-Pierre QUAEGEBEUR.** Centre d'Études Nucléaires de Saclay, 91191 GIF-SUR-YVETTE.
- Joan REIXACH i CASALS.** Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona, Casa de Cultura, c/. Gaspar Casal, s/n, 17001 GIRONA.
- Josette RENAULT-MISKOVSKY.** Unité de Palynologie, Laboratoire de Géologie I, URA n° 13 du CRA, Université Pierre et Marie Curie, 4, place Jussieu, 75230 PARIS.
- Odile ROMAIN.** Centre des Faibles Radioactivités, Avenue de la Terrasse, 91190 GIF-SUR-YVETTE. Institut de Paléontologie Humaine, 1, rue René Panhard, 75013 PARIS.
- Maite ROS i MORA.** Laboratoire de Paléobotanique, Université des Sciences et Techniques du Languedoc, 34060 MONTPELLIER.
- Conrad ROS i PUIG.** C/. Sant Joan, 26, 2n., 1a., 08301 L'HOSPITALET DEL LLOBREGAT.
- Josep Manel RUEDA.** La Gabella. Museu Etnològic del Montseny, c/. Major, 6, 17401 ARBÚCIES.
- Dominique SACCHI.** Laboratoire de Préhistoire de Carcassonne, 21, place de la Mutualité, 11000 CARCASSONNE.
- Robert SALA.** Centre de Recerques Paleo-eco-socials (CRPES), Museu d'Història de la Ciutat, c/. Força, 27, 17004 GIRONA.
- Erundino SANZ i SÀNCHEZ.** Centre d'Estudis Comarcals i Museu Arqueològic Comarcal, pl. de la Font, 11, 17820 BANYOLES.
- Santiago SERRA i ISERN.** Associació Arqueològica de Girona, c/. Ferran Agulló, 3, 4t., 1a., 17001 GIRONA.
- Guanjun SHEN.** Centre des Faibles Radioactivités, Avenue de la Terrasse, 91190 GIF-SUR-YVETTE. Division de Radioprotection, Station Antiépidémique de la Province de Guizhou, Chine.
- Joan SOLANA.** Ajuntament de Banyoles, Passeig de la indústria, 25, 17820 BANYOLES.
- Narcís SOLER i MASFERRER.** Centre d'Investigacions Arqueològiques, Casa de Cultura, c/. Gaspar Casal, s/n, 17001 GIRONA.
- Josep TARRÚS i GALTER.** Museu Arqueològic Comarcal, pl. de la Font, 11, 17820 BANYOLES.
- André TAVOSO.** Laboratoire de Paléontologie Humaine et de Préhistoire, Place Victor Hugo, 13331 MARSEILLE.
- Véronique TEISSEDE.** Institut d'Histoire de l'Art et d'Archéologie, Université Paul Valéry, B.P. 5043, 34032 MONTPELLEIR.
- Xavier TERRADES i BATLLE.** Centre d'Investigacions Arqueològiques, Casa de Cultura, c/. Gaspar Casal, s/n, 17001 GIRONA.
- Hélène VALLADAS.** Centre des Faibles Radioactivités, Avenue de la Terrasse, 91190 GIF-SUR-YVETTE.
- Jean-Louis VERNET.** Laboratoire de Paléobotanique, Université des Sciences et Techniques du Languedoc, 34060 MONTPELLIER.
- Assumpció VILA i MITJÀ.** Institut de Geologia "Jaume Almera", C.S.I.C., c/. Martí i Franqués, s/n, 08028 BARCELONA.
- Philippe VILETTE.** 17, rue Marc Seguin, 75018 PARIS.
- Elisenda VIVES i BALMAÑA.** Laboratori d'Antropologia, Museu Arqueològic de Barcelona, Parc de Montjuïc, 08004 BARCELONA.
- Germà WÜNSCH.** Departament de Prehistòria, Història Antiga i Història Medieval, Facultat de Lletres, Universitat Autònoma de Barcelona, 08193 BELLATERRA.
- Riker YLL i AGUIRRE.** Departament de Prehistòria, Història Antiga i Història Medieval, Facultat de Lletres, Universitat Autònoma de Barcelona, 08193 BELLATERRA.
- Yuji YOKOYAMA.** Centre des Faibles Radioactivités, Avenue de la Terrasse, 91190 GIF-SUR-YVETTE.